10 класс

Диктант

Ажаунова
Мадина

60

Адыгэ хабзэ

Ди дунейм лъэпкъыу тетыр, къызэралъытэмкIэ,
миниплIым нэс. Ауэ ящхьэукIэ апхуэдэу хабзи яIэщ.
Хабзэр, дауи, зэхэтыкIэщ, зэбгъэдэтыкIэщ, унагъуэм,
жылэм, нэхъыжьымрэ нэхъыщIэмрэ, цIыхухъумрэ цIыхубзым-
рэ, лIымрэ фызымрэ я зэхуаку щызекIуэ зэхущытыкIэщ.
Адыгэ хабзэр здынэмысрэ зыдэмыIэбэ щIыпIэрэ адыгэ
гъащIэм илъкъым, бжу жыпIэй цIыкIуу къытрафIэщIэхэм
деж къыщыщIэдзауэ Iужьушыжьуэ дыдэжьым я деж нэсу.
Ар цIыхущ, псэущ, напэщ, цIыхур цIыху зыщI гулъытэ
дахэщ. Хабзэр лъэзагъэ, зэрахьэ, яхэлъщ, я гум щахъумэ,
хуэсакъыу, ирищIыхьуэу, армыхъумэ псалъэ дыгъэлкIэ
ягъэбатэркъым. Арац, дауи, адыгэ псалъэжьым щыжеIэр:
„Хабзэр бзэгупэкIэ зэрахьэркъым".
Адыгэ хабзэр лъэщIыгъуэ IэджэкIэ зэфIэувауэ, зигъэпсу,
зипсэжыщ. Абы къыхэкIыу блэкIа зэманым куэдым я
нэпкъыжьэ телъщ! ЦIыхур цIыху щыхъуам и деж
къыщыщIэдзауэ тепIэрэ пIыщIу гуэша щыхъуам
нэсу, Iэхъуэ-Iыхъуэу щыщытам къыщежьэрэ мэкъумэш
лэжьыгъэм къыхэжьэу, мащIуэщ тхьэхэм я деж
къыщыщIидзэрэ дин зэмылъэужьыгъуэжьым къахэжьэу,
шабзэ, сагъындакъэхэр щаIыгъам къыдежьэрэ Iэщэ
бзаджащIэхэм я лъэхъэнэр къызэщIиубыдэу. Хабзэр къа-
мыщIысыу, ар гъащIэм къыхэкIыр пэтми, сыт абы
лъабжьэ хуэхъуар?

Тхыдэм уриплъэж нэужькIэ, лъэпкъ куэдым я деж
щыгъуэжьым зэманым дыдэ блэкIахэм цIыхухэм я
жьы хъуахэр лIукъыту, бым щаду, е ахэр цIыху
зэмыкIуэ щIыпIэ пхыдза гуэрхэм ягъэрэ абы
щылъэну къагъанэу щытауэ. Апхуэдэ хъыбархэр щыIэщ
адыгэхэм ди IуэрыIуатэм. Абы япкърылъ гупсысэр тIу
мэхъу. Янэр-зи адэр бгым ищIэжыну Iэмэдэ зы-
гъэжьэзырыр абы и къуэ идэтыри сабийм зэригъэгуп-
сырэщ, ар езыр жьы хъумэ, къыпэплъэ Iэнатэм. Ар
езым къызэрищIэкIуэжыну щхьэкIэ и адэр бым
ищIыдзынэу къигъэнащ. Мыбы хэбыр; уэй пылIауэ
Фын ущыIэмыгъуэ, уи янэкIэ бгъатэ мыIэм урижьэлъэжыну.
ЕтIуанэр - унэ - цIыхуу бзадэ, гъэй къэжъуауэ цIыхур

щIэзэтелъэщ, ди гъуащхэ къэрихьэу къэкIуэжа
адэм къырит гъэныжэщхэм я фIыгъэкIэ щыкур
ажалым къелъ. Абы къыщищыщIидзэри жэмы жьуакэр
яукIыжакъым. Хуэд къэзыгъэшIам хуэд ещIэ. ЩIыху
жыы жьуам къару бгъэдэлъыныкъэ иужькIэ IэужыгъэIэ,
щищыгъэ, ди гъащIэм къэритаузэ лIэщ. Ар мылъку
мащIэкъым. Арщ адыгэжьи щыжаIэр:
„Акъылыр былымщ”.
Щхьэ абы исэ жэлъкъым, адыгэжьхэм я нэхъыжьым
хуащI пщIэмрэ щыхьымрэ я лъабжьэр къыщецIэр
а нэхъыжьхэм яIыгъэ акъылырщ, губзыгъырщ,
гупсысэрщ. Хъыжъуатэурэ ар жыбзэу зэфIэуващ,
иътхъым зэдайуэ. Ар адыгагъэм щыщщ. жьуащ.
„Жыбзэ кIэлъызэрихащ”, „жыбзэ игъэзэщIащ”.
Апхуэдэу зыхуэжаIэр адыгагъэ нэхъ зыхэлъхэрт,
я щхьэ мыжъуу лъэпкъ напэм, щыхугъэм
ещхьэщу нэхъуэщIыым и бзэр янэ изыгъэхъунфэрт,
щыкур и щхьэ ириртыфэу езым зыгъэхъэм зыху-
щыкур, адрейм жылагъуэр жумартыгъэкIэ
гъэныкъуэрэ, бгъэдэтыфэрт.